Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI. Štev. 180. V Ljubljani, v sredo 8. avgusta 1928. Cena Din 1·—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petit vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.
Upravništvo: Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Toma Popovića in Jovanovića-Luno nočejo izročiti sodišču

Viharna seja imunitetnega odbora - Kljub ostremu odporu muslimanov je odbor odklonil izročitev obeh osumljenih poslancev - Sklep bo baje suspendiran

— **Beograd,** 8. avgusta. Danes dopoldne ob 9. se je sestal k svoji seji imunitetni odbor, da sklepa o izročitvi radikala Toma Popovića in demokrata Jovanovića - Lune, kojih izročitev zahteva preiskovalni sodnik v zvezi z zločinom v Narodni skupščini 20. junija. V radikalskih in nekaterih demokratskih krogih se je že od vsega začetka govorilo, da bodo pristaši sedanjega režima napeli vse sile, da preprečijo njuno izročitev. Te vesti so se dozdevale sprva dokaj neverjetne, zlasti še, ker so beograjski listi poročali, da zahteva n. pr. Jovanović - Luna sam svojo izročitev, da se pred sodiščem opere sumničenj. Tomo Popović je sicer objavil izjavo, v kateri se postavlja na stališče, da ni za to, kar je govoril v Narodni skupščini, nikomur odgovoren, vendar pa se je splošno pričakovalo, da bo vladna večina prepustila sodišču, da izreče svojo nepristransko sodbo o krivdi ali nekrivdi osumljencev.

Tembolj je vso javnost presenetil sklep današnje seje imunitetnega odbora, na kateri se je vladna večina izrekla proti izročitvi Popovića in Jovanovića.

Ta svoj sklep motivira vladna večina s tem, da je preiskovalni sodnik zaslišal samo one priče, ki so oba obremenjevale, ni pa zaslišal radikalskih in demokratskih poslancev, ki bi mogli izpovedati marsikaj drugega. Raditega je vladna večina formulirala sklep imunitetnega odbora tako, da se izreka odbor za enkrat proti izročitvi, ker smatra, da dokazno postopanje ni bilo pravilno in dosledno izvedeno.

To stališče so v odboru zastopali predvsem Kosta Timotijević, Krsta Miletić, klerikalec dr. Hodžar in demokrat Slavko Dukanac. **Musliman dr. Behmen je najostreje nastopil proti takemu naziranju ter v imenu svojega kluba zahteval, naj odbor izroči oba osumljenca sodišču nele, ker bi bil z odklonitvijo ustvarjen nevaren precendens in bi se imunitetni odbor na ta način postavil nad sodišče in posegal v njegove kompetence, marveč tudi nima pravice zahtevati od sodišča nikakih pojasnil. Naloga imunitetnega odbora je le ta, da sklepa o izročitvi.** Odklonitev izročitve mora izzvati v javnosti vtis, kakor da poslanski klubi ščitijo poslance pred sodiščem. Če nista kriva, se jima ni treba bati sodišča, če pa sta kriva, je dolžnost Narodne skupščine, da ju izroči. V enakem smislu je govoril tudi zemljoradnik **Joca Jovanović,** ki je povdarjal, da bi moral imunitetni odbor sodišče pri izsleditvi krivcev podpirati, ne pa mu delati težkoče.

Pri glasovanju so radikali, demokrati, klerikalci in Nemci glasovali proti izročitvi, za izročitev pa samo muslimani in zemljoradniki.

Vest o sklepu imunitetnega odbora je napravila v vseh političnih krogih skrajno mučen vtis. Muslimani so takoj po seji imunitetnega odbora posetili Ljubo Davidovića in protestirali pri njem proti postopanju demokratov v imunitetnem odboru. **Kakor se zatrjuje, bo sklep imunitetnega odbora suspendiran in se bo o tem vprašanju še enkrat razpravljalo.**

Radićevo stanje nespremenjeno resno

Z Dunaja je bil poklican zopet dr. Singer. — Iregularno delovanje srca. — Današnji opoldanski bulletin.

— **Zagreb,** 8. avgusta. O zdravstvenem stanju Stepana Radića so razširjene ne samo v Zagrebu, marveč tudi v vseh ostalih mestih, zlasti pa v Beogradu zelo alarmantne vesti. Zlasti v Beogradu vlada veliko vznemirjenje, ker se boje, da bi eventualna smrt Stepana Radića lahko iz temeljev spremenila celokupno politično situacijo. Iz Beograda neprestano sprašujejo telefonično v Zagreb, kakšno je Radićevo stanje. Da je zelo resno, sklepajo že iz tega, ker so bili pozvani v Zagreb svetovno znani specijalisti z Dunaja in Monakovega.

Včeraj popoldne so preiskali Radića prof. dr Wenckebach z Dunaja, profesor dr. Rhomberg iz Monakovega ter najboljši zagrebški zdravniki, ki so ugotovili, da je Radićevo stanje trajno resno. Sladkorna bolezen se je radi dobljenih ran znatno poslabšala in zmanjšuje bolnikovo splošno odpornost, kar se očituje tudi na delovanju srca. Zdravniki priznavajo, da lahko nastopijo nepredvidene komplikacije in resni preokreti. Vsekakor pa je računati z daljšim potekom bolezni. **Danes opoldne je dospel zopet prof. dr. Singer z Dunaja,** dočim je dr. Rhomberg danes zjutraj odpotoval nazaj v Monakovo. Dunajski specijalist Wenckebach ostane še jutri v Zagrebu.

Danes opoldne je bil o Radićevem stanju izdan po zdravniškem pregledu sledeči bulletin:

»Temperatura 37.4, žila 104, respiracija 38, aceton zelo minimalen, delovanje srca iregularno. Sladkor v krvi 0.6, vsega 4.8 gramov. Bolnik je danes dopoldne sedel pol ure v fotelju. Apetit razmeroma dober, subjektivno stanje relativno dobro.«

Nekorektnosti pri gradbi novih železnic

Včerajšnja in današnja seja okrnjene Narodne skupščine. — Nemci in socijalisti proti Koroščevi vladi. — Razprava o nekorektnostih v gradbenem oddelku prometnega ministrstva.

— **Beograd,** 8. avgusta. Na včerajšnji popoldanski seji se je nadaljevala debata o vladni deklaraciji. Kako minimalno zanimanje vlada za program Koroščevega režima v vladnih vrstah priča dejstvo, da **so bili navzoči na popoldanski seji komaj trije ministri in le okrog 30 poslancev, a še od teh je bila tretjina opozicionalnih.**

Na popoldanski seji je prvi govoril v imenu nemškega poslanskega kluba dr. **Kraft,** ki je orisal stališče Nemcev do Koroščevega režima. Slikal je krivice, ki se gode Nemcem v Jugoslaviji, pozdal pa je tudi zelo značilne izjave o sodbi Nemcev glede krize v državi. Povdaril je, da je sedanje težavno stanje v državi posledica kratkovidnosti vlade in nesposobne in korumpirane uprave. Vera v zakon in ravnopravnost vseh državljanov vedno bolj gineva. Govornik je ostro obsojal vlado, da nadaljuje delo v okrnjeni Narodni skupščini, ter obžaloval, da ni prišlo do sestave nevtralne vlade. Vladna deklaracija predvideva zgolj palijativne mere, ne vsebuje pa nikakih resnih reform. Zato Nemci vladi dr. Korošca ne morejo dati zaupanje.

Za njim je prečital poslanec Dragomir **Obradović** izjavo radikalskega kluba, ki zahteva intenzivno delo v parlamentu in odločen nastop proti KDK, češ, da izkorišča zločin 20. junija za strankarsko in plemensko borbo.

Zadnji govornik je bil socijalist **Petejan,** ki je zelo ostro napadal dr Korošca, češ, da ni postal predsednik vlade zato, ker je Slovenec, marveč zato, da vzdržuje hegemonistični režim. Vlada ni dala nobenega dokaza, da bo izvršila program, ki bi ga bilo treba izvršiti in zato ne zasluži **zaupanja.** Končno se je posl. Petejan izrekel za takojšnji razpust parlamenta in razpis svobodnih volitev. Seja je bila nato ob 8. zaključena.

Današnja seja

Današnjo sejo Narodne skupščine je zavzela debata o resoluciji, ki sta jo vložila zemljoradnik Dimitrije Vujić in socijalist Petejan in v kateri zahtevata, naj prometni minister določi posebno komisijo strokovnjakov in poslancev, da prouče delo pri grajenju novih prog in pančevskega mostu. Resolucijo poudarja, da je prometna politika in zlasti grajenje železnic v tako brezupnem položaju, da so nujne reparacije neobhodno potrebne. Predlagatelja zahtevata, naj se suspendirajo vsi strokovni referenti in eksperti bivšega prometnega ministra generala Milosavljevića.

Seja je pričela šele ob 10.30. Po sprejetju zapisnika je predsednik sporočil, da so bili predloženi Narodni skupščini zakonski načrti o dobrovoljcih, o pobijanju korupcije in o razdolžitvi kmetov. Zadnji predlog je stavil demokrat Timotijević, ki je zahteval nujnost, na kar je dr. Korošec pristal. Zemljoradnik Voja Lazić je dokazoval, da je ta zakonski predlog samo pesek v oči in da narod od tega ne bo imel nikdar koristi.

Nato je pričela debata o resoluciji posl. Vujića in posl. Petejana glede nekorektnosti v prometnem ministrstvu. Posl. Vujić je v obširnem govoru navajal razne nepravilnosti pri oddaji del za zgradbo novih prog ter s številkami dokazal, da je bila pri tem država ne samo oškodovana za visoke vsote, temveč da je naša celokupna prometna politika popolnoma zavožena. Bivši prometni minister general Milosavljević se je skušal braniti na iznešene očitke, vendar pa sta ga Vujić in Petejan sproti pobijala. Seja je bila ob 13. zaključena in se bo nadaljevala popoldne.

Nov oster konflikt med radikali in demokrati

— **Beograd,** 8. avgusta. Danes dopoldne se je vršila kratka seja finančnega odbora, ki pa je zelo značilna za razmere v vladnih vrstah. Ker je dosedanji predsednik tega odbora dr. Subotić postal finančni minister, bo že na prihodnji seji izvršena volitev novega predsednika. Za to mesto, ki pripada po dogovoru med radikali in demokrati radikalom, pa je nastal sedaj spor, ker ga zahtevajo demokrati zase, češ da mora biti vsaj predsednik finančnega odbora strokovnjak, če je že finančni minister brez strokovne izobrazbe. V znak protesta proti tej zahtevi demokratov so radikali na današnji seji finančnega odbora glasovali proti predlogu glede spremembe člena 155 finačnega zakona, ki govori o redukcijah gimnazij. Demokrati pa groze, da bodo izstopili iz vlade, če ne dobe predsednika finančnega odbora, na katero mesto kandidirajo poslanca Sečerova.

Iz policijske kronike

Včeraj zjutraj je policija prijela 15-letnega Petra P., ki je pohajkoval po mestu. Fant je kljub svoji mladosti že precej pokvarjen. Bil je uslužben pri posestniku Urbančiču na Brezovici kot pastir. V soboto je prosil posestnika, naj mu posodi kolo, češ, da gre domov po obleko. In res se je odpeljal k svoji matera na Vič, pobral obleko in jo nato jadrno odnesel na starino. Tam je vse skupaj prodal za 30 Din. Pogajal se ni dosti, marveč je lakonično pripomnil: »Dajte, kolikor hočete!« In zadovoljen je odšel s tremi kovači v žepu. Mahnil jo je proti Brezovici, toda spotoma je ugledal nekega sladoledarja in ga ustavil, rekoč: »Hej, brate ali hočeš kolo.!« In mu je ponudil kolo za 100 Din. Seveda je bil sladoledar takoj navdušen za kupčijo, toda bil je previden in je dečku odrinil samo 3 kovače, češ, da dobi ostali znesek takoj, čim prinese potrdilo, da je kolo njegova last. Peter je bil tudi s tem zadovoljen in je kolo odrinil za tri kovače. Policija je sedaj kolo zaplenila in ga bo vrnila lastniku, nadebudnega fanta pa bo oddala v poboljševalnico.

V sobo postrežnice Betke Močnikove, stanujoče v Ljudskem domu, se je dne 3. t. m. splazil neznan uzmovič in ji ukradel 200 Din. — Delavka Ana Muren je prijavila na policiji, da je bila pred nekaj tedni pri njej na obisku brezposelna služkinja Frančiška Rom in ji odnesla zlato verižico in več komadov obleke, vse skupaj v vrednosti 520 Din. O služkinji dosedaj ni sledu.

Dijakinja Valentina Kochova iz Šiške se je v soboto kopala na Savi in sicer pod mostom na Ježici. Neki uzmovič ji je med kopanjem neopaženo odnesel aktovko, v kateri je imela dve reviji. Kochova trpi 160 Din škode

Strahovita tragedija v morju

Vsa posadka potopljene podmornice je mrtva

Včeraj so dvignili potopljeno podmornico. — Vso posadko so zadušili strupeni plini.

— *Trst,* 8. avgusta. Šele sedaj se je izkazalo, da je katastrofa, ki je zadela italijansko mornarico s potopitvijo podmornice F 14, mnogo večja, kakor pa so jo slikale prvotne uradne vesti. *Podmornico so sinoči ob 8. dvignili iz vode in ugotovili, da je mrtva vsa posadka, ki je štela 2 oficirja, 24 mornarjev in 6 mehaniških vajencev.*

Takoj po katastrofi, ki se je zgodila v ponedeljek zjutraj, je bilo pozvanih iz Pulja več vojaških letal, katerim se je kljub neugodnemu vremenu posrečilo ugotoviti mesto, kjer je ležala na dnu morja potopljena podmornica. Podmornica je stala v morju skoro navpično ter se je s prednjim delom zarila v morsko dno kakih 40 m pod površino vode, dočim je del podmornice bil le kakih 20 m globoko pod vodo. Na lice mesta so takoj prispele druge podmornice, katerim se je po dolgem prizadevanju posrečilo, kakor slikajo uradne vesti, upostaviti zvezo s potopljeno podmornico, tako da so mogli posadki dovajati zrak. Po daljšem prizadevanju se je posrečilo stopiti s posebnimi aparati v stike s posadko. Posadka je tem potom sporočila, da mirno pričakuje rešitve.

Pri reševalni akciji je sodelovalo pet torpednih rušilcev, dve podmornici in več tovornih ladij. Po dolgem prizadevanju se je posrečilo povezati potopljeno podmornico na železno vrv, na kar so jo z močnim dvigalom spravili v vodoravno lego in nato po daljšem prizadevanju dvignili na površje. Ko pa je bil del podmornice že iz vode, se je nenadoma utrgala železna veriga in podmornica je zopet izginila na dnu morja. Šele po večurnem naporu so jo zopet spravili na površje.

Pomorske oblasti so vse do zadnjega upale, da bo ostala posadka živa, saj so podmornici neprestano dovajali svež zrak in je imela vrhutega tudi večjo zalogo kisika, tako da bi posadka lahko vzdržala vsaj par dni. Ko se je podmornica drugič potopila, so prenehali stiki s posadko. Domnevalo se je, da se je posadka zaprla v kapitanovo kabino, kamor aparati niso segali. Ko pa so podmornico odprli, so ugotovili, *da je bila vsa posadka zastrupljena. Pri drugem potopu je podmornica najbrž močno udarila ob morsko dno, pri čemur so se razbili akumulatorji. Od izhlapevanja žveplene kisline je nastala v podmornici kljub dovajanju svežega zraka zadušljiva atmosfera, ki je povzročila v par urah smrt celokupne posadke.*

Tragična smrt je vzbudila v Italiji veliko razburjenje in žalovanje. Zelo pa se zamerja oblastem, da so prikrivale skoraj ves dan pravo stanje stvari in se je šele danes zvedelo, da ni ostal nihče pri življenju.

Svarilni glasovi iz inozemstva

Londonske «Times» pozivajo Beograd k uvidevnosti in tolerantnosti. — Češkoslovaški listi izražajo nado na srečen izhod iz krize. — Glasilo makedonstvujuščih ne more prikriti škodoželjnosti.

— **London,** 8. avgusta. «Times» se bavijo v daljšem članku z razmerami v Jugoslaviji in zaključujejo svoja izvajanja: **«Politični voditelji obeh taborov bi morali biti pripravljeni na žrtve in popuščanje. V Beogradu morajo pokazati uvidevnost in tolerantnost, pa če je tudi razburjenje na Hrvatskem tako veliko, da je to težko. Toda Hrvati sami pravijo, da nočejo dirati v integriteto države in zato je utemeljeno upanje, da se bo ta mlada država srečno izkopala iz sedanjih pretresljajev.»**

Praga, 8. avgusta. Češkoslovaški listi se slejkoprej obširno bavijo s politično krizo v Jugoslaviji. Vsi izražajo željo in nado, da bi Jugoslavija srečno in čimprej prebolela svojo bolezen. Organ republikanske agrarne stranke **«Venkov»** opozarja na vpliv jugoslovenskih dogodkov na češkoslovaško republiko, ki je z Jugoslavijo zvezana ne le po Mali antanti, temveč tudi po stoterih drugih vezeh. **V mednarodni politiki se pripravljajo izredno važni dogodki, ki jih Mala antanta ne bo mogla izkoristiti, ako bosta živela dva njena člana, Rumunija in Jugoslavija, v permanentni notranji krizi.**

«Narodni Listy» pišejo, da vsi prijatelji Jugoslavije žele, naj bi bil Ristović zadnja žrtev do skrajnosti poostrene borbe. **Vsi faktorji, ki so merodajni in odgovorni za politiko v Jugoslaviji, morajo uvideti in se iz zadnjih dogodkov naučiti, da tako ne gre več dalje** in da bi nadaljevanje take poti ogrožalo vse dele bratskega jugoslovenskega naroda.

— **Sofija,** 8. avgusta. Glasilo makedonstvujuščih «Makedonija» z vidno škodoželjnostjo poroča in komentira dogodke v Jugoslaviji». Svoj članek zaključuje z besedami: «Borba med Beogradom in Zagrebom je v odločilnem stadiju. Z napetim zanimanjem opazuje ves svet in žnjim mi, ki smo sosedje Jugoslavije in ki poslušamo leta in leta fantastične sanje srbskih državnikov o veliki Jugoslaviji od Jadranskega do Črnega morja, kaj bodo sedaj sklenili državniki v Beogradu».

Apel pariškega lista

— **Pariz,** 8. avgusta. »Echo de Paris« razpravlja o predstoječi ratifikaciji nettunskih konvencij in meni, da tudi ratifikacija ne bo prinesla trajnega in iskrenega pomirjenja med Jugoslavoji in Italijo. Svoj članek zaključuje list s konstatacijo, da bodo morale zunanje nevarnosti privesti vse politične stranke v Jugoslaviji do sporazuma.

Letalski miting Male antante

— **Praga,** 8. avgusta. Danes zjutraj je startalo 21 letal k poletu Male antante. Proga vodi iz Prage preko Krakova, Varšave, Jassya, Bukarešte, Beograda, Zagreba in Bratislave nazaj v Prago.

Velik požar v turški Brusi

— **Angora,** 8. avgusta. V Brusi je izbruhnil katastrofalen požar, ki je v par urah vpepelil 60 hiš. Požar je nastal v nekem hotelu, od koder se je bliskovito širil na vso okolico. Škoda je ogromna.

Mraz na Poljskem

— **Varšava,** 8. avgusta. Po vsej Poljski je včeraj temperatura nenadoma padla. V znanem kopališču Zakopane pod Veliko Tatro pa je zapadel celo sneg.

Vročina v Newyorku

— *Newyork,* 8. avg. V soboto in nedeljo je umrlo v Newyorku na solnčarici 20 oseb. Bolnice se prenapolnjene onemoglih, ki so se zgrudili vsled vročine na ulicah.

Borzna poročila

Ljubljanska borza.

Devize: Amsterdam 22.825 — 22.885 (22.855), Berlin 13.56 — 13.59 (13.575), Bruselj 0 — 7.9205, Budimpešta 0 — 9.9243, Curih 1094.1 — 1097.1 (1095.6), Dunaj 8.017 — 8.047 (8.032), London 276.01 — 276.81 (276.41), Newyork 56.825 — 57.025 (56.925), Pariz 0 — 222.58, Praga 168.3 — 169.1 (168.7), Trst 296.6 — 298.6 (297.6).

Efekti: Celjska 158 — 0, Ljubljanska kreditna 128 — 0, Kreditni zavod 170 — 175, Vevče 105 — 0, Ruše 265 — 285, Stavbna 56 — 0, Šešir 105 — 0.

Lesni trg: Tendenca nespremenjena. Zaključeni so bili 4 vagoni, in sicer 1 vagon hrastovih drv, fco vag. meja po 18 in 3 vagone tramov merkantilnih, 4/5, 5/6, 5/7, 6/7, 8/10, fco vag. meja po 310.

Zagrebška borza.

Devize: Berlin 13.575, Curih 10.956, Dunaj 803.20, London 276.41, Praga 168.70, Milan 297.60, Newyork 56.925, Pariz 222.50.

Efekti: Vojna škoda 421.

Inozemske borze.

Curih: Beograd 9.13, London 25.21875, Newyork 519.45, Pariz 20.30, Milan 27.17, Berlin 123.87, Praga 15.395.

Srbijanski gospodarski krogi proti destruktivni politiki sedanjega režima

Sedanji režim je spravil narod v bedo, državi pa povzročil ogromno škodo. — Poslabšane gospodarske razmere. — Razočaranje slovenskih gospodarskih krogov nad dr. Koroščem.

Da je treba sedanji parlament razpustiti, urvidevajo vedno bolj tudi trezni srbijanski krogi. Parlament, ki ni ničesar naredil za ublažitev težke gospodarske krize, parlament, v katerem je bila večina gluha za vse pametne predloge in upravičene zahteve javnosti, parlament, ki je dovedel do sedanjega žalostnega položaja v državi, pač ni zmožen, da bi zboljšal neznosne razmere v državi. V tem pogledu daje prav dobre lekcije sedanjim režimskim politikom beograjski «Trgovinski glasnik», ki je priobčil že celo serijo člankov proti vladi dr. Korošca.

V včerajšnji številki naglaša «Trgovinski glasnik», da so že pred letom dni vsi trezno misleči ljudje opozarjali na nevarnosti, v katere tirajo gotovi politiki narod in državo s svojo «čisto politiko», ali bolje s svojim brezobzirnim stremljenjem po oblasti. Opozarjali so jih na resno gospodarsko stanje, v katerem se nahajata narod in država in ki mora postati še resnejše z ozirom na slabo žetev. Kategorično so zahtevali od njih, naj se enkrat že lotijo pozitivnega dela. Vse pa je bilo zaman. Vdali so se predvolilni agitaciji in medstrankarskim borbam, vsega ostalega pa niso niti videli niti slišali. Zato je nastopilo, kar je nastopiti moralo. In tako smo doživeli, da se je v naši blagoslovljeni zemlji pojavila celo lakota. Narod je doživel težke dni, ki so ga stali mnogo trpljenja, državo pa težke milijone. To je bilanca lanske «čiste politike» teh politikov.

In po letu dni so ostale razmere v tem pogledu brez kakih posledic pri naših, t. j. srbijanskih politikih. Njihova «čista politika» je napravila iz Narodne skupščine dom nedelavnosti in najgrših prepirov, žalitev in obrekovanj. Dovedla je celo do revolverskih obračunavanj. Ta njihova nedelavnost oziroma to njihovo destruktivno delo more veljati letos državo še mnogo več kakor lani.

Spričo te ugotovitve beograjskega «Trgovinskega glasnika» se je treba predvsem spomniti na stvarno kritiko KDK o vladnem delu. Koliko naporov je bilo treba, da se je pomoč stradajočim pokrajinam vsaj deloma pravično razdelila in da ni ostalo vse v žepih beograjskih korupcijonistov. Koliko je bilo bojev v proračunskih razpravah Narodne skupščine, koliko dobrih nasvetov je bilo pri uveljavljenju novega finančnega zakona in novega davčnega zakona, pa je vladna večina odklonila vse predloge opozicije samo zato, ker so izšli pač iz opozicije.

In tako je prišlo, da je morala opozicija ojačiti svoje zahteve po enakosti in ravnopravnosti v pravicah in dolžnostih, ker so bili prečanski poslanci prisiljeni braniti pravice svojih krajev.

Boj KDK ni bil boj za oblast, saj so imeli njeni zastopniki ponovno priliko vstopiti v vlado, ampak boj za izpremembo sistema, boj proti nenakopravnosti in zapostavljanju prečanskih krajev.

Predstavniki KDK so najbolje dokazali svojo nesebičnost, ko celo po krvavem dogodku 20. junija niso zahtevali nič drugega kakor sestavo nevtralne vlade ter razpis svobodnih volitev, po katerih bi prišli do parlamenta, ki bi nudil možnost za stvarno delo v smislu popolne enakopravnosti vseh državljanov.

Tisti, ki so preprečili ozdravljenje naših notranjepolitičnih, gospodarskih in socijalnih razmer v tem smislu, nosijo ogromno odgovornost za žalostne razmere, v katerih se nahajamo in v katere bomo še zašli.

Nettunske konvencije, ki jih hoče sedaj vladna večina ratificirati, našega gospodarskega položaja ne bodo zboljšale ker bomo ž njimi samo odprli pot italijanski gospodarski invaziji k nam. Ni misliti, da bi mogel naš slabotni kapital tekmovati z italijanskim, ki bo s svojo ekspanzivnostjo dovajal tudi svoje ljudi v naše kraje, izpodrival domačine ter tako povečeval brezposelnost naših ljudi. Zato je laž, kar so trdili v parlamentarnem odboru za nettunske konvencije zastopniki vladne večine, da bomo z ratifikacijo teh konvencij samo pridobili, zlasti pa da bo pridobila naša trgovina. Saj se že sedaj vrši n. pr. izvoz našega lesa s posredovanjem italijanske trgovine.

Bližamo se še bolj brezupnim gospodarskim razmeram, v katere nas tira sedanji režim. To spoznavajo celo srbijanski gospodarski krogi in mislimo, da so se morale odpreti oči tudi onim izmed naših gospodarskih krogov, ki so se lani še izpostavljali za Vukičevićev in Koroščev režim.

Dr. Koroščevo sodelovanje v hegemonistični vladi ni prineslo tega, kar so gotovi ljudje iz naših gospodarskih krogov pričakovali in zahtevali. Namesto, da bi se gospodarske razmere zboljšale, so se še poslabšale in pričakovati je žal, da se bodo še bolj. Državne dobave so se v tem času še bolj centralizirale v Beogradu, na drugi strani pa so se pomnožila davčna bremena.

Če spoznavajo srbijanski gospodarski krogi sami, ki so bili doslej vedno favorizirani, da je sedanji režim pogubonosen za naše narodno in državno gospodarstvo in da morajo zaradi tega trpeti nele posamezni deli, ampak vsa naša država, potem je to spoznanje tem bolj razumljivo med prečanskimi gospodarskimi krogi.

Tisti, ki tega nočejo odkrito priznati, imajo osebne zahrbtne namene ter delajo proti splošnim koristim, kar pa se mora slej ali prej maščevati nad njimi samimi.

Tragična smrt lunatika na Sušaku

V nedeljo zgodaj zjutraj je padel z vile Ružić na Sušaku inženjer kemije Vladimir Pilar in se ubil. — Mladi inženjer je bil lunatik.

V nedeljo zgodaj zjutraj se je odigrala na Sušaku grozna tragedija, kakršnih je na svetu malo in ki posega v najskrajnejše kotičke doslej še nepojasnjenega človeškega duševnega življenja. Med ljudstvom krožijo najrazličnejše govorice o nočnih izprehodih lunatikov in tudi v filmih je našel ta pojav človeške duševnosti svoj odmev. Toda ljudje večinoma ne verjamejo, da so na svetu lunatiki, ki so podvrženi vplivu lune tako, da ponoči vstanejo in sami ne vedo, kod hodijo in kaj počenjajo. Tragedija na Sušaku pa priča, da govorice o lunatikih niso plod fantazije.

Kraj tragedije

V Strossmayerjevi ulici na Sušaku stoji vila Ružić z visokimi kupolami. Vila ima dve nadstropji in prizemlje. V drugem nadstropju pod strehoo kupole stanuje neka gospa, čije stanovanje ima okno, ki je do polovice zamreženo z železno mrežo. Pod oknom je 20 cm širok prizidek, ki se vije okrog cele vile. Na enem kraju vile je od tal do prizidka 40, na drugem pa 8 do 10 m. Pred vilo je malo z okroglimi kamni tlakovano dvorišče.

Nesrečni inženjer

Pred dobrim mesecem je prišel na Sušak inženjer kemije Vladimir Pilar, rojen l. 1903. v Sarajevu. Odslužil je kadrski rok pri vojni mornarici v Tivtu in prišel je na Sušak, da bi dobil službo v tamkajšnji papirnici. Njegov oče Ivan Pilar biva stalno v Zagrebu. Na Sušaku je najel v vili Ružić sobo. Gospodinja pripoveduje, da je bil Pilar zelo soliden in da je presedel vse dneve v svoji sobici, kjer se je pridno pripravljal za svoj poklic.

Usodni divan

V soboto zvečer se je vrnil Pilar kmalu po 10. uri domov. Ker je pritiskala čez dan in tudi zvečer neznosna vročina, je postavil divan med obe okni in legel, da bi se malo ohladil. S postelje je vzel blazinico in kmalu je na divanu zaspal. Polna luna je svetila v sobo spečemu mladeniču naravnost v obraz. Tudi gospodinja, ki ima sobo na južni stani, je šla zgodaj spat tako, da je bilo ob 11. v stanovanju vse tiho in mirno.

Strašen krik v noči

Točno ob 2.30 je zaslišal redar, ki je imel v Strossmayerjevi ulici nočno službo, obupne klice na pomoč. Planil je v smeri, od koder so se razlegali klici in ko je prispel k vili »Ružić«, je opazil, da visi na žicah, ki vodijo od vile na drugo stran ulice, tik ob poslopju človeško telo, ki je v naslednjem hipu padlo na dvorišče. Redar je skočil na dvorišče in našel nesrečnega mladeniča v zadnjih zdihljajih. Na njegov žvižg so prihiteli še drugi redarji, ki so takoj poklicali v isti vili stanujočega zdravnika dr. Romana, toda zdravnik je mogel ugotoviti samo smrt.

Izprehod lunatika

Nadzornik policijskih agentov Roksandić se je takoj nato informiral pri stanovalcih vile, kdo je nesrečni mladenič. Povedali so mu, da je stanoval v drugem nadstropju. Redarji so odšli v drugo nadstropje in potrkali na vrata. Ker se ni nihče odzval, so vlomili v sobo, kjer so našli nedotaknjeno posteljo in divan, ki ga je še obsevala luna. Takoj je bilo jasno, da gre za lunatika, ki je postal žrtev skrivnostne bolezni. Nesrečni mladenič je splezal skozi okno in stopil na prizidek, po katerem se je napotil proti kupoli. Pot ga je vodila po ozkem prizidku v višini kakih 20 m ob vili okrog kupole do južne strani. Na južni strani je nadaljeval pot po prizidku velikega balkona in dalje v višini 40 m do zapadne strani. Šel je mimo odprtih oken in srečno je prehodil vse ostre ovinke na vseh štirih vogalih do desnega vogala vile.

Usodna električna žica

Na tem vogalu je napeljan v vilo električni tok. Nesrečni mladenič je stopil s palcem desne noge na električno žico in električni tok ga je pretresel tako, da se je prebudil, izgubil ravnotežje in padel na dvorišče. Pri padcu je zadel s čelom ob kamen in je kmalu izdihnil. Da ni slučajno stopil na električno žico, bi se bil brez najmanjše nezgode vrnil v svojo sobo. Na prizidku so se poznali odtisi Pilarjevih bosih nog. Truplo so takoj prepeljali v mrtvašnico na Trsat, kjer je bilo obducirano, zvečer pa prepeljano v Zagreb. Oče nesrečnega mladeniča je izjavil, da sin Vladimir nikoli ni bil lunatik.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Bitka med cigani in orožniki. — Poboj radi dekleta. — Dve žrtvi mlade matere. — V

Krvav zločin na ulici. — Velik kopanja. — Tragična smrt pretepu onemel.

Že prejšnji mesec je v raznih krajih Banata in Bačke ropala kar na veliko dobro organizirana ciganska tolpa. Svoje zločine je izvrševala zelo spretno in je orožništvo nikakor ni moglo izslediti. Zato so bile pred dnevi organizirane večje zasledovalne čete, v katerih je razen orožništva sodelovalo tudi vojaštvo. V nedeljo so v okolici Bečeja aretirali tri cigane, pripadajoče zločinski tolpi, dočim so ostali razbojniki brez sledu pobeginili. V pondeljek zvečer pa se je neki orožniški patroli posrečilo, da je med vasjo Sekič in Mali Igjoš v subotiškem okraju naletela na številno ciganso karavano in jo obkolila. Ko so cigani opazili, da jih preganja orožništvo, so nemudoma pričeli streljati. Orožniki so seveda na nenadni ogenj odgovorili. Na cesti se je razvila pravcata bitka. Končno je ciganom zmanjkalo streliva in so se morali udati. Pri zasliševanju so priznali, da pripadajo glasoviti tolpi, ki je izvršila v preteklem mesecu nebroj zločinov v tamkajšnjih pokrajinah. Ciganski razbojniki so bili pod močno stražo prepeljani v Novi Sad.

★

V pondeljek popoldne je bil v Zenici v Bosni, kjer se nahaja znana velika kaznilnica, izvršen strašen zločin, ki je izzval v tamkajšnjih krogih veliko senzacijo. Pred leti je služboval pri zeniški policiji narednik Stanko Peić, ki je bil nato premeščen v Tuzlo. Prejšnji teden se je pa nenadoma zopet pojavil v Zenici, toda nikomur ni hotel povedati pravega vzroka svojega prihoda. Šele pozneje se je ugotovilo, da je brez vsakega obvestila izstopil iz službe. Po prihodu v Zenico je pri raznih trgovcih in privatnikih spraševal po neki Jeleni Sušićevi, železničarjevi ženi. Končno je zvedel za njen naslov in v pondeljek popoldne sta se srečala Peić in Sušićeva v ulici blizu njenega stanovanja. Po kratkem razgovoru je Peić nenadoma potegnil iz žepa samokres in z dvema strelomа zadel Sušićevo v prsa. Žena se je takoj zgrudila nezavestna na tla, nakar so prihiteli meščani in policijski stražniki. Peić je izrabil splošno zmešnjavo in pobegnil v bližnji gozd. Sušićeva je bila s prvim vlakom prepeljana v sarajevsko bolnico, kjer pa zdravniki nimajo dosti upanja, da bi okrevala. Za zločincem so bili takoj poslani močni orožniški oddelki, ki so sicer opazili Peića v nekem gozdu z revolverjem v roki, toda ni se jim posrečilo, da bi ga prijeli.

★

V četrtek je slavila pravoslavna cerkev velik praznik Ilijin dan. V mnogih krajih so obhajali tako imenovano cerkveno slavo, ali kot pravimo pri nas proščenje oziroma žegnanje. Tako so imeli veliko cerkveno slovesnost tudi v vasi Borike pri Rogatici v Bosni. Po službi božji so priredili okoliški kmetje na obširnem prostoru pred cerkvijo po starodavnem običaju razne narodne igre, pri katerih se je posebno odlikoval posestnikov sin Dragotin Čebo. Ta je nekaj dni poprej ugrabil in odpeljal na svoj dom neko deklico, na katero je reflektirala tudi rodbina Banovićev. Zato so bili Banovići na mladeniča zelo jezni. Najbolj jih je pa še jezilo, da se Čebo pri slavnosti ravno pred njihovimi očmi tako postavlja. Kmalu so ga pričeli zasmehovati in izzivait, kar pa seveda pogumnemu mladeniču ni bilo po volji. Razvil se je splošen pretep, v katerem so se najbolj odlikovali Čebo in pa družina Banovićev. V hudo bitko je poseglo orožništvo, ki je pretepače komaj razdvojilo Na bojišču je obležalo od obeh družin 8 težko, smrtno nevarno ranjenih.

★

Včeraj popoldne so se kopali v Dunavu pri Kamenici številni kopalci, ker je pritiskala silna vročina. Med kopalci se je spustil v hladne valove tudi delavec Josip Jelić, ki je znal plavati jedva za silo. Mož se je pa preveč oddaljil od brega in je zašel v globoko, deročo vodo. Obupno krilec z rokami se je pričel potapljati. To je opazil kopalec Mihajlo Kranc, ki je hitro skočil v vodo in odhitel ponesrečencu na pomoč. Kmalu je dosegel potapljajočega se Jelića in ga skušal zgrabiti za lase, da bi ga tako odvlekel h kraju. Toda Jelić se je svojega reševalca z vsem telesom v smrtnem boju tako tesno oklenil, da ta ni mogel več plavati in sta oba izginila pod vodo. V bližini se nahajajoči ribiči so takoj s čolnom odhiteli na pomoč, toda bilo je že prepozno. Trupel utopljencev še niso našli.

V neposredni bližini Sarajeva je včeraj okrog poldneva izvršila samomor komaj 26 let stara žena železniškega čuvaja Zora Šaraba iz Spodnjega Butmira. Dopoldne je še pospravila stanovanje in pristavila kosilo na ognjišče, nato pa se je oblekla v lepšo obleko in neznano kam odšla. Okrog poldneva so delavci prihajali z dela h kosilu. Ob deželni cesti se vije precej močan in drveč hudournik Željeznica, na katerem je zgrajena tudi manjša sarajevska električna hidrocentrala. Blizu izliva Željeznice v reko Bosno so opazili v vodi žensko truplo, ki so ga potegnili na suho. V utopljenki so spoznali Šarabovo ženo Zoro. Vzrok samomora navajajo izjavo pokojnice, ki je napram svojim sosedam zadnje dni tožila, da se počuti v življenju zelo nesrečno. Zapustila je obupanega moža in tri otročičke.

Žrtev alkohola in strasti

Človek bi mislil na prvi pogled, da je Ljubljana v teh vročih poletnih mesecih izumrla, ker skoraj ni opaziti nikjer nobenega pravega življenja, ki sicer objema mesto v pozno-jesenskem, zimskem in pa v pomladnem času. Ulice so čez dan prazne, pogrešamo vesela, vedno nasmejana lica naše mladine, pa tudi veliko zastopnic lepega spola je zapustilo Ljubljano. Nočnega življenja in vrvenja iščeš zastonj, sempatja nalntiš na omagujočega možaka, ki se ga je preveč nalezel in ves betežen roma proti svojemu domu. Poznejše nočne ure so puste, na vogalih postavajo policijski stražniki in se dolgočasijo na žive in mrtve, mestni pometalni stroj počasi obrede vse večje in važnejše mestne ulice, da jih očisti in pripravi za prihodnji dan. Kmalu pa zabledi v medli svetlobi porajajočega se dneva temačno obzorje na zaloški strani in staro grajsko zidovje zažari v rožnatem poljubu mlade jutranje zarje.

Toda Ljubljana kljub temu živi svoje običajno, enakomerno življenje, ki ga le sempatja pretrese in malenkostno vzburka pomembnejši dogodek, tragičen samomor, težja nesreča, večja tatvina, skrivnostno odkritje kakega nemoralnega brloga itd. Ljubljana živi in diha, kakor običajno, le njeno zunanje lice se je nekoliko umirilo in počiva. V srcu Ljubljane pa se pretaka njena kri enako burno, kot že deset in desetletja sem, samo s to malenkostno razliko, da se ta srčna kri z vsakim dnevom in z vsako nočjo vedno bolj zastruplja. Ta kri Ljubljane prinaša v srce svojo bolezen, silno bedo, tako materijalno kot stanovanjsko, obup, tisočere kaplje znoja in stotisočere solze, pa tudi precej nemorale in greha.

Te dni je bila slučajno razkrita zopet večja nemoralna afera, ki nazorno kaže, kam lahko človeka privede alkohol in pa lahke ženske. Neki javni uslužbenec se je pred jedva tremi leti poročil z že nekoliko starejšo, pač pa zelo skrbno in pridno šiviljo. Zakon je bil spočetka prav srečen, oba zakonca sta se trudila in varčevala, da sta si mogla nabaviti potrebno opremo in pohištvo. Mož ni imel navade, da bi popival in se je zapeljive druščine svojih tovarišev skrbno izogibal. Novo veselje se je naselilo v tihi, zadovoljni družinici še z rojstvom hčerke, ki je stara zdaj nad 2 leti. Zakonca sta mislila, da bo njuna sreča trajna. Zgodilo pa se je pred nekako 8 meseci, da je mož naenkrat začel zvečer izostajati od doma in se je vračal vedno pozneje precej vinjen domov. Žena se sicer spočetka za to ni dosti zmenila in ni slutila v moževem početju ničesar nevarnega za njeno zakonsko srečo in skupno življenje. Ko se je pa prihodnje mesece pričelo ponavljati, da je mož redno vsakega prvega v mesecu pričel izostajati kar po 3 dni od doma in ni prinašal domov niti pare od mesečne plače, je postalo ženi dovolj. Sledili so vsakodnevni prepiri, miru ni bilo ne pri kosilu, ne pri večerji, sčasoma je mož zahteval manjše vsote denarja tudi že od itak skromnega ženinega zaslužka, dokler se ona temu ni končno energično upirla.

In tedaj se je zgodilo, da je mož prvikrat udaril svojo skrbno ženo. Odslej so sosedje večkrat videli ženo objokanih oči in s temnimi podplutbami na vidnih delih telesa. To žalostno življenje se je vleklo do pred kakih 14 dni, ko je ženi zmanjkalo moči in potrpljenja. Pobrala je nekaj najpotrebnejših stvari, obleke, šivalni stroj in drugo robo in se je preselila v drugi del mesta k neki stari tobačni upokojenki. Uredila si je skromno sobico, v kateri je šivala ženske obleke in perilo od ranega jutra do pozne noči. Kakor je bil sicer ta njen kruh težak in grenak, vendar je bila vesela, da živi v miru in da je rešena surovega moža. Prejšnji petek pa se je oglasil v času, ko je odšla žena v bližnjo modno trgovino, pri njeni gospodinji mož, vzel hčerko v naročje ter odšel z njo na svoje stanovanje. Ko se je šivilja vrnila domov, ji je njena stara gospodinja vsa tresoča se od strahu povedala, kaj se je zgodilo. Žena v svojem materinskem čutu ni dolgo pomišljala in je nemudoma odšla na policijo, kjer je povedala svojo žalostno zgodbo.

Na odgovor pozvan, je mož po daljšem oklevanju priznal, da je že skoraj pred letom dni slučajno zašel s posredovanjem nekega svojega prijatelja v stanovanje starejše vdove, ki je policiji znana kot spretna zvodnica. Na njenem stanovanju so se shajala različna dekleta, povečini brezposelne natakarice.

Mož je dalje pripovedoval, kakšne orgije so se vršile v tem brlogu. V precej tesnih, toda visokih sobah je včasih stanovalo na šestih posteljah kar po 10 ali 11 deklet. Nekaj teh padlih žensk, ki so imele boljše in dostojnejše obleke, je hodilo na lov za petičnimi žrtvami v razne prometnejše lokale. Vsakega prvega v mesecu pa so orgije presegale vsako mejo še tako bujne fantazije. Da je mož z lahkoto zapravil pri takem življenju svoj težko prisluženi denar, je samo po sebi umljivo.

Skesan je izjavil, da bi se rad spravil z ženo in ji je zato odvedel otroka. Toda žena nikakor noče pristati na poravnavo in v zopetno skupno zakonsko življenje ter pravi, da se ji mož tako studi, kot nobena druga stvar na svetu. Vložila je tožbo za ločitev zakona. Policija je brlog razgnala in je zvodnico ter nekaj propalih deklet izročila sodišču, nekaj pa jih je poslala na zdravljenje v bolnico.

Beležnica

Koledar.

Sreda, 8. avgusta. Katoličani: Cirijak, Godeslav; pravoslavni, 26. jula: Paraskeva.

Današnje prireditve.

Ljudski kino (Matica): Svatbena noč.
Kino Ideal: Palača radosti.

Dežurne lekarne.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, in Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Sport

Dosedanja bilanca lahkoatletske olimpijade v Amsterdamu

Posamezni zmagovalci: gospodje:
100 m: 1. Willians (Kanada) 10.8; 2. London (Anglija), 3. Lammers (Nemčija).
200 m: 1. Williams (Kanada) 21.8, 2. Rangeley (Anglija), 3. Körnig (Nemčija).
400 m: Barbuti (Amerika) 47.8 1., Ball (Kanada) 2., Büchner (Nemčija) 3.
800 m: Lowe (Anglija) 1:51.8 1., Byléhn (Švedska) 2., Engelhardt (Nemčija) 3.
1500 m: Larva (Finska) 3:53.2 1., Ladoumégue (Francija) 2., Purje (Finska) 3.
5000 m: Ritola (Finska) 14:38 1., Nurmi (Finska) 2., Wide (Švedska) 3.
10.000 m: Nurmi (Finska) 30:18.8 1., Ritola (Finska) 2., Wide (Švedska) 3.
100 m zapreke: Atkinson (Južna Afrika) 14.8 1., Anderson (Amerika) 2., Collier (Amerika) 3.
400 m zapreke: Burghley (Anglija) 53.4 1., Cuhel (Amerika) 2., Taylor (Amerika) 3.
3000 m zapreke: Luokola (Finska) 9:21.8 (O. R.) 1., Nurmi (Finska) 2., Andersen (Finska) 3.
Skok v višino: King (Amerika) 1.94 1., Hedges (Amerika) 2., Monard (Francija) 3.
Skok v daljavo: Hom (Amerika) 7.73 1., Cator (Haiti) 2., Bates (Amerika) 3.
Troskok: Oda (Japonska) 15.21 1., Calay (Amerika) 2., Tuulos (Finska) 3.
Skok ob palici: Carr (Amerika) 4.20 1., Drocgemüller (Amerika) 2., Mc. Ginnes (Amerika) 3.
Met krogle: Kuck (Amerika) 15.87 1., Brir (Amerika) 2., Hirschfeld (Nemčija) 3.
Met kladiva: O' Callaghan (Irska) 51.39 1., Sköld (Švedska) 2., Black (Amerika) 3.
Met kopja: Lundquist (Švedska) 66.60 1., Szepes (Madžarska) 2., Sund (Norveška) 3.
Met diska: Houser (Amerika 47.32 1., Kini (Finska) 2., Corson (Amerika) 3.
Desetoboj: Yrjölä (Finska) 80:53.29 1., Jävinen (Finska) 2., Doherty (Amerika) 3.
Maratonski tek: El Ouafi (Francija) 2:32.57 1., Placa (Chile) 2., Marttelin (Finska) 3.
4×100 m: Amerika 41 1., Nemčija 2., Anglija 3.
4×400 m: Amerika 3:14.2 1., Nemčija 2., Kanada 3.

— **SK Ilirija** (Plavalna sekcija). Za vse plavače in druge člane sekcije strogo obvezen sestanek se vrši v petek, dne 10. avgusta ob 8. uri v klubski sobi kavarne «Evropa». Vsem se bodo izročile poslednje informacije in direktive za prvenstveno tekmo. Pridite vsi v lastnem in klubskem interesu. — Načelnik.

— **Iz sekcije ZNS** (Službeno). Ponovno opozarjamo vse gg. sav. sodnike na glavno skupščino, ki se vrši v četrtek 9. t. m. ob 20. uri v posebni sobi kavarne «Evropa». Pravico prisostvovanja imajo le stalni savezni sodniki. — Tajnik.

V času bubi - frizure.

Sodnik: — Recite onemu moškemu tam pri oknu, da mora v sodni dvorani klobuk odložiti.

Sluga: Oprostite, gospod svetnik, ta moški je vendar dama.

Slab spomin.

Neki mladenič je pisal svoji obožavanki: »Oprosti, da sem tako pozabljiv, toda res se več ne spominjam, ali si mi sinoči, ko sem te zasnubil, rekla da ali ne.«

Prejel je sledeči odgovor: »Dragi prijatelj! Spominjam se, da sem sinoči nekemu snubaču rekla ne, toda ne vem več, kdo je to bil.«

Previdnost.

— Bodite tako ljubeznivi in mi povejte naslov vašega krojača. Vaša obleka je krakno narejena.

— Prav rad, samo pod pogojem, da ne boste dali krojaču mojega novega naslova.

Zamera.

— Mama, prijateljica Vera mi je rekla, da izgledam prav tako, kot ti.

— Kaj si ji pa ti na to odgovorila?

— Nič. Od tedaj sploh ne govorim več z njo.

Dnevne vesti.

— **Iz državne službe.** Imenovani so: za sreskega komisarja pri sreskem poglavarju v Črnomlju pripravnik Franc Žnidaršič, za sreske nadzornike policijskih agentov pri policijski direkciji v Ljubljani revirni nadzornik policijskih agentov Anton Barič, Matija Močnik in Josip Gruden; za pomočnika komisarja železniške in obmejne policije na Rakeku pomočnik komisarja železniške in obmejne policije v Mariboru Stepan Dželebdžić; v višjo skupino je pomaknjen okoliški nadzornik policijskih agentov pri sreskem poglavarstvu v Celju Ivan Dondživić.

— **Subotiški škof v Sloveniji.** Subotiški škof Budanović je odpotoval v kopališče Dobrno pri Celju, kjer ostane do konca tega meseca.

— **Radikali med seboj.** V nedeljo se bodo vršile v občini Martonoš blizu Subotice naknadne občinske volitve. V ponedeljek je prišlo v Martonošu med pašičevci in vladnimi radikali do krvavega obračunavanja. Na zborovanju, ki ga je sklical predsednik pašičevcev Toša Eremić, so se radikali sprli in stepli. Obdelavali so se z revolverji, noži in palicami. Baje je 25 ranjenih.

— **Kongres profesorskega društva.** Letošnji kongres profesorskega društva se bo vršil 6., 7. in 8. septembra na Sušaku. Glavna uprava je že ukrenila vse potrebno, da organizira in pripravi kongres. Dnevni red še ni določen. Člani društva bodo o dnevnem redu in o znižani vožnji pravočasno obveščeni.

— **Falsifikati belgijskih bankovcev.** Belgijska vlada je obvestila naše finančno ministrstvo in Narodno banko, da so se pojavili v prometu dokaj dobro ponarejeni belgijski bankovci po 100 frankov. Belgijska Narodna banka plača 10.000 frankov nagrade onemu, ki izsledi ponarejalce.

— **Veliko tihotapstvo saharina v Jugoslaviji.** Tihotapstvo saharina v Jugoslaviji že od nekdaj zelo bujno cvete in oblasti nikakor ne morejo iztrebiti tihotapcev. Te dni so prišli v Mariboru na sled dobro organizirani tolpi tihotapcev saharina. Naše kakor avstrijske obmejne oblasti so že dolgo opazovale, da se na progi Špilje - Maribor - Zagreb v veliki množini tihotapi saharin, vendar tihotapcem niso mogle do živega. Ker so pa postajali tihotapci od dne do dne bolj objestni, se je mariborska železniška policija odločila za energičen nastop. Ko je te dni privozil dunajski vlak v Maribor, je železniška policija takoj obkolila lokomotivo in prtljažni voz. Rezultat je bil presenetljiv. Na tenderju je policija našla skrite zaloge saharina, ki so bile zakopane v premogu. Tam je bilo skritih več vreč. V prtljažnem vozu je bilo istotako skritih več vreč, in sicer tako spretno, da je morala policija na vagonu odtrgati več desk, da je našla saharin. V tihotapsko afero je baje zapletenih več jugoslovenskih in nemških železniških uradnikov. Oblasti so dosedaj aretirale 17 oseb. Saharin so tihotapci nosili in vozili v Zagreb. Kupovale so ga večinoma kupčevalke z jajci in perutnino, ki so ga prodajale seljakom. Pri eni taki kupčevalki je policija zaplenila celih 12 kg saharina. Povpraševanje po saharinu je bilo tolikšno, da tihotapci niso mogli zadostiti vsem zahtevam in pripetilo se je, da je neki strojevodja svojemu stalnemu dobavitelju namesto saharina poslal pet kilogramov belega pepela. Baš to je bilo povod, da je prišla afera na dan, ker je prizadeti strojevodja radi goljufije ovadil oblastim. Vsi udeleženci tihotapstva so bili izročeni mariborskemu carinskemu uradu.

— **Vpokojitev učiteljev.** V prosvetnem ministrstvu je pripravljen velik ukaz o vpokojitvi vseh učiteljev, ki imajo že 35 službenih let.

— **Razmestitev srednješolskih profesorjev.** Komisija za razmestitev srednješolskih profesorjev v prosvetnem ministrstvu je začela poslovati. Sestavila bo načrt razmestitve za vse srednje šole v državi. Nova razvrstitev profesorjev bo veljala za vse šolsko leto in se med letom ne bo izpreminjala.

— **Avtopodjetniki** se opozarjajo na dražbo za oddajo prevoza pošte na progi Kočevje - Brod na Kupi, ki se bo vršila dne 17. avgusta ob 11. dopoldne pri županstvu občine Kočevje. Pogoji so na vpogled pri občinah in poštah ob poštni progi in v poštnem odseku poštnega ravnateljstva v Ljubljani.

— **Daljni potres.** Prof. dr. Belar nam poroča, da so njegovi potresomerji v observatoriju pod Triglavom zelo jasno zabeležili potres, ki je nastal 4. t. m. v Mehiki. Mnogo močnejši potres je bil v Mehiki 17. junija, kar se je poznalo tudi na potresomerjih observatorija pod Triglavom.

— **Nerednosti v bosanskih železniških pisarnah.** V ponedeljek zvečer so priredili delavci železniške delavnice v Sarajevu velik protestni shod proti znižanju plač za 10%. Govorniki so naglašali, da so v zadnjem času gotovi krogi nastavili v raznih pisarnah popolnoma nove pisarniške moči, ki ničesar ne delajo, marveč so samo tamkaj, da vohunijo in pazijo na one uslužbence, ki ne pripadajo radikalski stranki. Zaradi teh strankarskih zajedavk in ovaduhov hočejo zdaj že itak mizerno plačanemu delavstvu znižati plače kar za celih 10%. V Beograd je bila s shoda odposlana tudi obširna resolucija, ki podrobno navaja vse inkriminirane slučaje.

— **Predor skozi Ivan planino prebit.** V nedeljo so v vasi Raštelici koncem Ivan planine v Bosni na izredno svečan način proslavili prebitje najdaljšega železniškega predora na vsem Balkanu skozi znano Ivan planino. Predor je dolg 3225 metrov in veže Bosno s Hercegovino. Ta predor bo igral v našem prometu izredno važno vlogo. Slavnosti se je udeležilo mnogo gostov iz Beograda, Sarajeva, Splita, Mostarja in iz bližnje okolice. Navzoča sta bila med drugimi tudi minister trgovine dr. Mehmed Spaho in kraljev zastopnik polkovnik I. Dimitrijević. Sekcijski šef inž. Skakić je v svojem govoru omenjal izredne ovire, ki jih je bilo treba premagati pri vrtanju predora. Oddolžil se je tudi številnim žrtvam, ki so se med delom ponesrečile. Govorila sta še dr. Spaho in kraljev zastopnik polk. Dimitrijević.

— **Vreme.** Lepo vreme traja dalje in sodeč po stanju barometra poslabšanja ni pričakovati. Danes zjutraj je kazal barom. v Ljubljani 767 mm, temperatura je znašala 14 stopinj. Včeraj je bilo jasno v Ljubljani, Splitu in Dubrovniku, drugod pa več ali manj oblačno. Zanimivo je, da je vročina včeraj po vsej državi znatno popustila. Dočim so imeli še v ponedeljek v Skoplju 40, v Beogradu pa 39 stopinj, je znašala včeraj maksimalna temperatura v Sarajevu 29 stopinj. V Dubrovniku in v Beogradu so imeli 28, v Splitu 25, v Zagrebu in Skoplju 23, v Ljubljani 23.6, v Mariboru 20 stopinj. Vse kaže, da se je ozračje ohladilo in da je vročine za letos konec.

— **Propagandne znamke** je v zelo lični opremi izdala uprava ljubljanskega velesejma za svojo letošnjo prireditev »Ljubljana v jeseni« od 1. do 10. septembra. Tvrdke so naprošene, da pri tej propagandi sodelujejo in zahtevajo zaklopne znamke brezplačno z navadno dopisnico od velesejma v Ljubljani.

— **»Dečva« na jesenskem velesejmu od 1. do 10. septembra.** V nedeljo dne 2. septembra se ob treh popoldne vrši revija slovenskih narodnih noš, na kateri nastopi tudi »Dečva«. Vse c. posetnice pravilno izvršene »Dečve« se vabijo na sodelovanje. Za prijavo zadostuje navadna dopisnica uradu velesejma v Ljubljni. Pristne dečve bodo odlikovane.

— **Radio razstava.** Ljubljanski radioklub priredi pod okriljem uprave ljubljanskega velesejma ob priliki pokrajinske razstave v Ljubljani (1. do 10. sept.) svojo III. veliko radio razstavo. Na razstavi bodo zastopani predvsem amaterji, ki bodo razstavili svoje lastne aparate in izdelke, kajti razstava naj predvsem pokaže razvoj in stanje naših amaterjev. Razstava bo v paviljonu H in bo posebno okusno napravljena, ker posebni odbor že izdeluje potrebne načrte. Za najboljše aparate amaterjev, ki jih bo ocenila posebna strokovna komisija, so določene razne nagrade. Trgovci z radio materijalom ne smejo konkurirati. Vsak amater, razstavljalec naj doda svojemu aparatu pismeno izjavo, da je aparat sam sestavil in shemo aparata. Ocena aparatov se bo vršila pred otvoritvijo, tako da bodo premirani aparati na razstavi že označeni. Zato je potrebno, da so aparati najkasneje do 27. t. m. v klubovem lokalu na velesejmu, paviljon D. Vabimo gg. amaterje, da se razstave s svojimi aparati udeleže in nam takoj sporočijo, kaj nameravajo razstaviti in približno koliko prostora bodo rabili. Prijave sprejema in daje vsa potrebna navodila in pojasnila »Radioklub v Ljubljani«.

— **Epidemija trebušnega tifusa v Zadru.** Iz Zadra poročajo, da je epidemija trebušnega tifusa, ki se je pojavila nedavno v Zadru in najbližji okolici, zadnje tri dni je zavzela nevarnost katastrofalne dimenzije. Trenutno je prijavljenih nekaj nad 200 bolnikov. Nevarni in težki bolezni je podleglo že 15 oseb. Tifus se je pojavil tudi že v vaseh, ki leže tik naše državne meje. Naše zdravstvene oblasti so ukrenile vse potrebno, da se epidemija ne prenese na naše ozemlje.. Tamošnji prebivalci, zlasti pa številni ameriški, francoski in angleški izletniki in letoviščarji so ogroženi nad malomarnim in pomankljivim postopanjem italijanskih zdravstvenih oblasti v Zadru.

— **Žetev v osiješki oblasti.** Letošnja žetev v osiješki oblasti je kljub številnim vremenskim neprilikam in nezgodam tekom pomladi prav zadovoljiva. Najbolje se je obnesel požeški okraj. V okraju Nova Gradiška so pridelali na 12.919 ha posejane zemlje 90.433 meterskih stotov pšenice in na 1438 ha posejane zemlje 7910 q ovsa. Vsega skupaj je bilo pridelane v osiješki oblasti nad 2 milijona kvintalov pšenice, kar pomeni, da je bo preostalo za izvoz nad milijon kvintalov. Računajo, da bo to prineslo v osiješko oblast nad 250 milijonov Din.

— **Pri slabem teku, slabem želodcu,** leni prebavi, zaprtju, kožnih izpuščajih odstrani uporaba »Franz-Josef« grenčice vse slabe in strupene snovi, ki se nabirajo v telesu. Že stari mojstri zdravilne vede so priznali, da je grenčica »Franz-Josef« izborno odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Fotoaparate** kupite najboljše pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9. 53-T

— **Duh časa** je prinesel, da za pranje dandanes ni treba rabiti nič drugega nego Radion. Tehniške visoke šole so pregledale Radion in dognale, da je popolnoma neškodljiv perilu in da je dovolj, da perilo pol ure kuhamo v razstopini Radiona pa bo docela čisto.

— **Nesrečen padec z voza.** Sinoči so pripeljali v ljubljansko bolnico 9letnega posestnikovega sina Stanislava Kalana, doma iz Srednjih Biteni pri Kranju, ki je včeraj popoldne na vožnji s polja tako nesrečno padel z visoko naloženega voza, da je prišel pod kolesa. Pri tem je zadobil zelo težke notranje poškodbe. Njegovo stanje je zelo resno.

— **Nesreča s samokresom.** S sinočnjim tržaškim osebnim vlakom sta se peljala z Rakeka proti Ljubljani med drugimi potniki tudi neki finančni stražnik in 27letni pisarniški uradnik prometnega oddelka državne železnice na Rakeku Franc Malovrh. Malovrh je uslužben na postaji Rakek, stanuje pa v Gorenjem Logatcu, kamor se vozi vsak večer. Med pogovorom je omenil Malovrh finančnemu stražniku, da bi si rad ogledal njegov službeni revolver. Stražnik je njegovi želji radevolje ustregel in je potegnil revolver iz usnjatega žoka. Pri tem pa se mu je samokres nenadoma sprožil in krogla je zadela poleg sedečega Malovrha. Prebila mu je desno dlan med kazalcem in sredincem in se končno zarila v spodnji del trebuha. Malovrh je moral vožnjo seveda tako nadaljevati v ljubljansko bolnico, kjer so ga še sinoči operirali. Njegovo stanje je povoljno.

Iz Ljubljane

—**lj Prihod cirkusa Kludsky v Ljubljano.** Danes zjutraj je prispel iz Zagreba cirkus Kludsky, ki priredi v Ljubljani pet predstav. Vse dopoldne so vozili in še vedno vozijo s kolodvora materijal, ogrodje, zverine in vse potrebne pritikline na travnik za velesejmom, kjer bo cirkus postavil svojo manežo. Vsega skupaj je prispelo 96 voz in okoli 500 oseb, uslužbencev, akrobatov, ekvibribilistov, baletk, žonglerjev, dompterjev, dreserjev in drugega pomožnega osobja. S postavljanjem cirkusa so takoj pričeli in bo šotor do jutri opoldne že postavljen. Med številnimi drugimi uslužbenci je prispel tudi Ljubljančan Mirko Vojnovič, ki je že nad tri leta zaposlen pri cirkusu kot dompter belih medvedov. Vojnovič nastopi tudi pri predstavi. — Vest o prihodu cirkusa se je seveda hitro raznesla po mestu in v Tivoliju se je zbrala velika množica radovednežev, ki je opazovala vrvenje cirkuških ljudi. V Tivoliju je prišlo tudi mnogo brezposelnih delavcev, ki bi radi pri cirkusu kaj zaslužili, pa menda ne bo nič, ker ima cirkus dovolj svojih ljudi. Cirkus ostane v Ljubljani samo pet dni, nato pa odrine v Trst.

—**lj Kopališče SK Ilirija pred dograditvijo.** Kopališče SK Ilirija bo v najkrajšem času dograjeno. Bazen je že zgrajen in tudi večina kabin je že pod streho. Vsa važnejša dela so že po večini končana, napeljane in izpeljane so cevi in kanali. Urediti je še filtracijsko napravo. Stroji in ves potrebni materijal za filtracijo so že prispeli in pričnо filtracijo v najkrajšem času instlirati. Sedaj betonirajo v kopališču tla za solnčenje, prihodnje dni pa bo kopališče ometano in pobarvano. V splošnem napravi kopališče zelo ugoden, za naše razmere naravnost impozanten vtis in če bo res v polni meri tudi ustrezalo higijenskim predpisom, je računati, da bo z ozirom na svojo ugodno lego v centrumu mesta zelo dobro obiskano.

—**lj Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Mestni fizikat ljubljanski je izdal o zdravstvenem stanju v Ljubljani tekom meseca julija sledeči zdravstveni izkaz: Novorojenih je bilo 126 otrok in sicer 75 moškega in 51 ženskega spola. Mrtvorojeni so bili trije. Umrlo je v preteklem mesecu v mestu 87 oseb in sicer 50 moških in 37 žensk. V zdravstevnih zavodih je umrlo 67 oseb. Smrtni vzroki so bili naslednji: Ošpice 2, davica 1, jetika na sopilih 10, druge oblike jetike 3, rak in druge zle novotvorbe 14, vnetje možganskih mren 2, bolezen na srcu 9, pljučnica 5, vnetje črevesa 1, vnetje slepiča 2, kila 1, na porodu 2, prirojena telesna slabost 4, starost 4, smrt vsled nezgode 6, samomor 1, druge bolezni 20. Starost umrlih (brez mrtvorojenih) je znašala: V 1. mesecu 6, do 1 leta 10, od 1 do 4 let 7, od 5 do 14 let 2, od 15 do 19 let 3, od 20 do 39 let 20, od 40 do 59 let 18, od 60 do 69 let 17 in nad 70 let 10. Naznanjene so bile sledeče nalezljive bolezni: Škrlatinka 4, ošpice 4 in davica 1 slučaj.

—**lj Kanalizacija dela na Kette-Murnovi cesti.** Ob priliki zgradbe velikega zbiralnega kanala na Kette-Murnovi cesti naprošajo prebivalci omenjene ceste mestni magistrat ljubljanski, da bi dal ob tej ugodni priliki napeljati do konca te ceste tudi plinsko napeljavo, ki jo bo gotovo ta ali oni interesent dal v dolednem času napeljati v svoje stanovanje. S tem bi bili poznejši stroški plinske napeljave in povovnо razkopavanje ceste mimogrede brez velikih žrtev prihranjeni.

—**lj Zopet brezobzirnost kolesarja.** Sinoči se je pripetila v Ljubljani zopet kolesarska nezgoda, ki jasno priča o brezobzirnosti in podivjanosti posameznih kolesarjev. Neki še neizsledeni kolesar je vozil po ulicah s silno brzino in pri tem podrl na tla ženo mestnega vrtnarja Iljaža. Ženska si je pri padcu prebila zgornjo ustnico in se je tudi sicer občutno poškodovala po vsem telesu. Kolesar se za svojo žrtev ni popolnoma nič zmenil in je nemudoma oddrevel dalje. Take surovеže in brezobzirneže bi bilo treba na policiji eksemplarično kaznovati, da se vendar že enkrat omeje, če že ne preprečijo take nesreče.

— **Nezgoda mestnega voznika.** Mestni voznik Ivan Srnjak, star 29 let, je pripeljal včeraj popoldne z vozom na mestno pristavo na Kodeljevem. V voz je imel vprežena zelo živa in iskra konja, ki sta se nenadoma iz neznanega vzroka splašila ter voz sunkoma potegnila. Srnjak je padel pod voz in pri tem zadobil težke notranje poškodbe. Prepeljali so ga z rešilnim avtomobilom v bolnico, kjer so mu nudili takojšnjo zdravniško pomoč.

—**lj Christofov učni zavod,** Ljubljana, vpisuje še ves avgust in september na Domobranski cesti 7. — Vpisnina 10 Din, mesečna šolnina 100 Din, revni gojenci imajo popust. Šolsko leto prične 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. 609-n

Iz Celja

—**c Vstopnice za letalski dan,** ki se vrši dne 19. tm. v Celju, se danes razpošljejo v vse večje kraje. V Celju se dobe pri podružnici tvrdke Goričar in Leskovšek na Glavnem trgu in v trafiki ge. Kovačeve. Prosti leti se izžrebajo samo od vstopnic, kupljenih v predprodaji. Žrebanje se vrši v petek, dne 17. tm. Izžrebane številke bodo objavljene v sobotnih listih. Udeležite se letalskega dne v Celju.

—**c Umrli v Celju.** V juliju je umrlo v Celju 30 oseb: v mestu 3, v javni bolnici 26 in v vojaški bolnici 1.

—**c Nova rasvetljava v parku.** Na pobudo Olepševalnega in tujsko prometnega društva v Celju so namestili v parku nove luči, tako da je skoraj ves park ponoči razsvetljen.

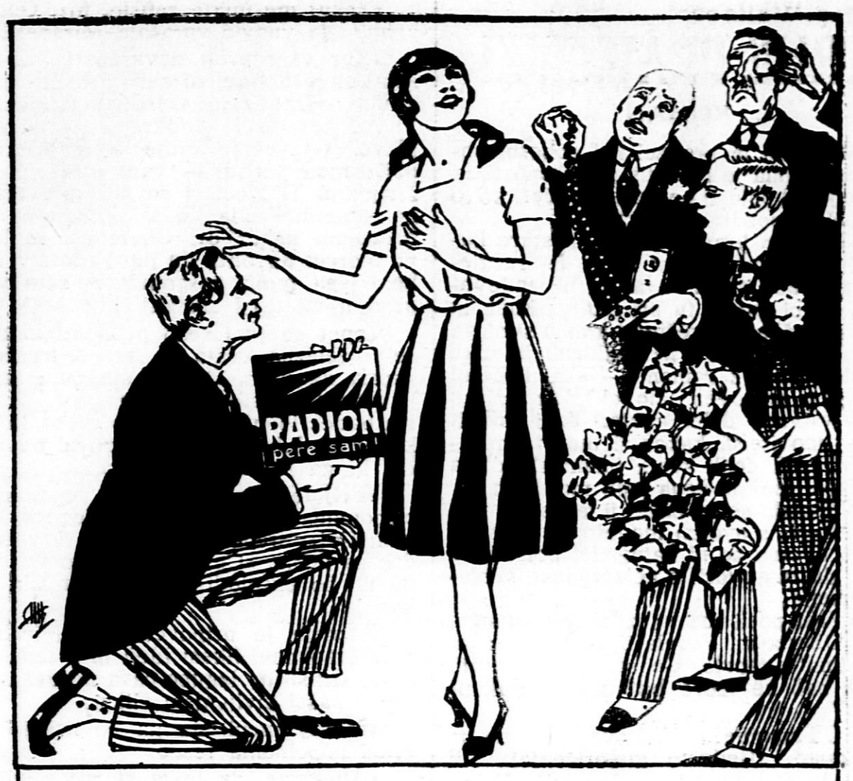

„Vsi me imajo radi“ pravi razumna Mica. „Moški so pazljivi in mi prinašajo darove, toda eden me je ugodno iznenadil, ker praktično misli: Prinesel mi je RADION!“

RADION pere sam!

Varuje perilo!

Letalske tekme Male antante

Delegacija jugoslovenskih, rumunskih in poljskih vojaških letalcev je položila v ponedeljek na grob neznanega vojaka v Pragi vence. Delegacijo je sprejel primator dr. Baxa, ki je razkazal letalcem zgodovinske dvorane staromestnega magistrata. Letalce so spremljali jugoslovenski poslanik Lazarevič, poljski vojaški ataše polkovnik Bigem in rumunski vojaški ataše polkovnik Negrescu.

Včeraj zjutraj so startali v presledkih po pet minut vsi udeleženci velike letalske tekme držav Male antante in Poljske. Prva etapa vodi preko Prostejova kot kontrolnega mesta in se konča v Krakovu. Prvi dan morajo vsi aeroplani prileteti v Bukarešto do 22. ure. Letalske tekme držav Male antante in Poljske so najpomembnejši letalsko-sportni dogodek letošnjega leta. Udeležujejo se jih najboljši letalci s prvovrstnimi aeroplani.

Strahoviti viharji v Evropi

Nedelja je bila v znamenju viharjev in elementarnih katastrof. Strahovita nevihta je divjala na Bavarskem. Po silnem nalivu so reke prestopile bregove in poplave polja in ceste. Vihar je izruval nad 2000 debelih dreves. Z mnogih hiš je odnašalo strehe in dimnike. Vse telefonske in brzojavne žice so bile pretrgane. Med nevihto je padala debela toča, ki je uničila v nekaterih krajih vse vinograde. Tudi žito, kolikor še ni bilo požeto, je uničeno. Na koloďvoru v Rittsbachu je vihar odnesel streho in razbil vsa okna. Pet tovornih vagonov se je odtrgalo in skočilo s tira. Na drugem kraju je odtrgal orkan tri osebne vagone, ki jih je vrgel v vlak na sosednem tiru. K sreči ni bil nihče ranjen. Na mnogih železniških progah je bil promet ustavljen. V Reutlingenu je bila kakor kurje jajce debela toča. V okolici je ležala še dobro uro po nevihti 10 cm debela plast toče.

Tudi nad tössko dolino v Švici je divjala v nedeljo strahovita nevihta s točo. Debela toča je povzročila na polju in sadnih vrtovih ogromno škodo. V katoliški cerkvi v Arbonu so razbita vsa okna. Vihar je podiral drevesa, ki so padala na električno napeljavo in pretrgala žice tako, da je bilo mesto Arbon vso noč brez razsvetljave.

Iz Budimpešte poročajo, da je divjal nad Blatnim jezerom v nedeljo strahovit vihar in sicer v času, ko se je v jezeru kopalo mnogo ljudi. Po jezeru so se mnogi kopalci vozili s čolni in jadrnicami. Vihar je prihrumel tako naglo, da se čolni niso mogli rešiti. Nekatere čolne in jadrnice so rešili motorni čolni in parniki, ki so bili takoj mobilizirani. V električno centralo, ki dovaja vsem krajem v okolici jezera tok, je udarila strela tako, da je bila vsa okolica čez noč brez električne razsvetljave.

Eifflov stolp dobi konkurenta!

Iz Madrida prihaja zanimiva vest. V romantični Barceloni zgrade ogromen stolp, ki bo po svoji višini in obsegu prekašal sloviti Eifflov stolp v Parizu. Španci nameravajo zgraditi ogromen stolp, ki bo visok najmanj 400 metrov in bo tako kakor Eifflov pravo čudo moderne tehnike. Načrti za gigantsko zgradbo so že napravljeni in tudi kapital je že pripravljen. Nekaj bo prispevala španska vlada, večinoma pa bo v stolp investirala svoj kapital neka delniška družba, ki bo v stolpu uredila razne lokale in zabavišča in ga eksploatirala. Z gradnjo orjaškega stolpa, ki bo pač Barceloni v ponos, pričnо že v najkrajšem času, dograjen pa mora biti do dne, ko se v Barceloni otvori svetovna razstava.

Kakor Eifflov, tako bo imel tudi barcelonskil stolp podstavek iz betona. Seveda mora biti temelj izredno močno zgrajen, kajti teža orjaškega stolpa bo znašala 12 milijonov kilogramov, dočim tehta Eifflov stolp samo 9 milijonov kilogramov. Stolp bo zgrajen večinoma iz železa in jekla. V njem bo sedem ploščadi, dočim ima Eifflov stolp samo tri, od katerih je zadnja v višini 276 metrov. Na prvih treh ploščadah bosta dve restavraciji in kavarna. Kavarna bo nedvomno najvišja na svetu, kajti nahajala se bo v višini 150 metrov. Na četrti ploščadi bo nameščeno gledališče, na peti zgodovinski muzej, na šesti pa knjižnica. V višini 350 metrov bo oddajna postaja, ki bo nedvomno najvišja na svetu, nekoliko višje pa bo nameščen ogromen žaromet, ki bo daleč naokoli razsvetljeval okolico. Tik pod vrhom bo vremeska opazovalnica. V stolpu bo 2500 stopnic.

Zahtevajte vse povsod vodo, pripravljeno z orig. angl. Sparklet sifonsko steklenico.

SPARKLET
sifonsko steklenico.

IZ ŠOLE.

Jurček sedi v klopi in verno posluša učitelja, ki razlaga, da so Rimljani med drugimi imeli tudi boga, ki se je imenoval Janus. Ta bog je vedel vse, kar se je zgodilo vpreteklosti in kar se še ima zgoditi v prihodnjosti. Zato so ga Rimljani upodabljali z dvojnim obrazom: z enim, ki je gledal naprej, z drugim pa nazaj. Jurček nekaj časa premišljuje, potem pa pravi sam pri sebi:

— Kakšna sreča, da nisem jaz ta Janus. Samo bog ve, koliko moram prestati že samo z enim obrazom, ki ga imam, preden ga umijem, kaj bi šele bilo, če bi imel dva.

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

Mirabelo je prevzel isti zoperni občutek, dobila je isti vtis neiskrenosti, ki se je je bil polasti oni plesni večer, ko jo je slično pozdravil Gurther.

»Prijeten kraj za mlade in stare ljudi!« Z zadovoljstvom se je jel razgledovati okoli sebe. »Jaz bi bil zadovoljen, če bi mogel tu pri čitanju knjig in pri razmišljanju preživeti konec svojega življenja. Toda . . .,« razklenil je roke in skomignil z rameni — »kaj hočete! Jaz sem posloven človek! Angažiran sem v vseh delih sveta. Tudi imovit sem, imovitejši, kakor si morete misliti! V vseh delih sveta imam skladišča in tisoči mož in žena jedo moj kruh.«

Vprašala se je, zakaj ji je vse to pripovedoval s svojim monotonim glasom. Brez dvoma se ni zategadel potrudil v klet, da bi govoril o neizčrpnosti svojega imetja.

»Vaši posli me ne zanimajo mnogo, Mr. Oberzohn. Vedela bi le rada, zakaj me imate zaprto. Če ste tako imoviti, vam pač ne more biti kaj do odkupnine?«

»Odkupnine?« Njegovo čelo se je nabralao. »Bedasto govoričenje! Ali vam je ona to pripovedovala?« Pokazal je na Johano in obraz se mu je zmračil.

»Ne! Meni sami se je porodila ta domneva,« je hitro odgovorila Mirabela, ki ni hotela svoje tovarišice izpostaviti Oberzohnovi nemilosti.

»Nisem vas dal odpeljati zaradi odkupnine. Pripeljal sem vas sem, dražestna gospodična, ker ste mi pravcata paša za moje oči. Ali ni Heine dejal, da je ženska lepota pomirljivo sredstvo za dušo? Morali bi čitati Heineja. Sicer je frivolen, toda v njegovi bedastoči je marsikaj pametnega. Nu, povejte mi, dražestna dama, ali imate vsega, česar si želite?«

»Želim si proč od tod! Ne morem živeti tu pod zemljo; to škoduje mojemu zdravju.«

»Kmalu boste lahko odšli.« Zopet se je leseno priklonil in je odkrevsal proti peči. Za pečjo sta ležala dva s flanelom pregrnjena zabojčka. Oberzohn je enega izmed njiju skoro nežno vzel v roke.

»Tu notri so skrivnosti, za katerimi ne smete stikati!« je zabičil v svoji neokretni angleščini. »Najmogočnejše kemično sredstvo! Nekaj velikega! Če se nepoklicanec zabojčka le dotakne, eksplodira. Ali ste razumeli?«

Govoril je Mirabeli; le-ta ga ni razumela, rekla pa ni ničesar.

»Iz izvestnih razlogov morata biti zabojčka vedno na toplem. Enega bom vzel s seboj, drugega ostavim tu. Da se mi ga ne dotaknete! Ali ste me razumeli? Ali vam je moj dobri prijatelj to že povedal?«

Obrnil se je k Johani.

»Dobro sem razumela,« je odvrnila le-ta. »Čujte, Oberzohn, Kdaj smem iti na izprehod? Neznosno je tod; lotevati se me je jela že nervoznost!«

»Že nocoj se boste z dražestno damo lahko razgibali. Jaz sam vas bom spremljal.«

»Zakaj me imate zaprto, Mr. Oberzohn?« je vnovič vprašala Mirabela.

»Ker vam preti nevarnost!« Oberzohn si je del zeleni zabojček pod pazduho. »Da! Zelo velika nevarnost!« Vsako besedo je podkrepil z migom glave. »Izvestni ljudje — najnizkotnejši med vsemi — vam strežejo po življenju. Ti zločinci so zelo prevejani in pametni. Toda ne tako pametni in prevejani kakor dr. Oberzohn. In ker ne morem dovoliti, da jim padete v roke, lepa moja gospodična, sem vas pred njimi skril semkaj. Zbogom!«

Zopet se je leseno priklonil in odšel; železna vrata so se s truščem zaprla za njim. Deklici sta čuli, kako je stopal po stopnicah navzgor, slišali sta padec loputnice in nato ropot, ki je, kakor je Johana vedela, izviral od soda, ki ga je zavalil na vratca.

»Prijeten dečko, ne?« je grenko pripomnila Johana. »In te njegove kemikalije!« Srepo se je zazrla v zabojček za pečjo. »Če bi za gotovo vedela, da ne bo eksplodiral, bi ga stolkla na kose!«

Pozneje je pripovedovala Mirabeli o Oberzohnovi fiksni ideji in o tem, da se ni strašil ne izgube časa ne denarja, da bi našel življenjski eliksir.

»Monty meni, da ga bo našel,« je rekla popolnoma resno.

»Ali veste, da je ta starec s kuhanjem reduciral vola na pol litra? Bil je v Evropi nekoč kralj, njegovo ime sem pozabila ... Ta je tudi znal take stvari, samo ne tako dobro. Monty pravi, da Oberzohn skoro nič ne jé — k večjemu čajno žličico tiste svoje snovi —, in ima za ves dan dovolj. In Monty pravi ...«

Vse jutro je Mirabela morala poslušati pripovedovanje o modrih Montyjevih dejanjih, ne da bi vedela, o čem prav za prav Johana govori; in od časa do časa je dekličin pogled zašel tja k flanelastemu zabojčku, v katerem je bilo ‚najmogočnejše kemično sredstvo', in na misel ji je prihajalo vprašanje, ali bi se pač smela zateči k uporabi tega zločestega sredstva, kadar bi imelo nastopiti ono najstrašnejše, ki je slutila, da jo še čaka.

23.

KURIR.

Elija Washington je prišel v London na posvetovanje. Razen višnjeve otekline pod desnim očesom ni bilo na njegovem obrazu ničesar, kar bi spominjalo na oni alarmantni nočni incident.

Leon Gonsalez ga je bil peljal v mesto in med potoma mu je Američan pripovedoval zanimivosti o kačjih pikih, ki so šoferja nenavadno interesirale.

»Jaz si takole razlagam vso stvar: Resnična kača vobče ne nastopa. Kanalje so kačji strup nekako ekstrahirali — kar ni nič težkega, treba je kači samo dati nekaj mehkega, da se vanj zagrize — in ž njim zastrupili puščico ali bodico. Tako delajo v Afriki. Opažal sem zlasti gori v deželi Ituri. Tudi v Južni Ameriki se dogajajo take stvari. Puščice vržejo z roko ali jih pa izstrele in če izstrelek pogodi, nastopi takoj zastrupljenje s kačjim strupom.«

Senzacijonalna afera dveh cirkuških akrobatov

Nemški akrobat Cliff Aeros si v Neaplju ni zlomil tilnika. — Namesto njega je šel baje v smrt Viktor Hummel. — Kaj pripoveduje Hummlov brat Emil.

Te dni se je raznesla vest o tragični smrti svetovno znanega cirkuškega akrobata Cliffa Aerosa, ki je nastopal v raznih večjih varijetejih in cirkusih in je bil znan po smrtnem skoku iz višine 30 m. Inozemski pa tudi naši listi so poročali, da je Cliff Aeros v Neaplju med galapredstavo v cirkusu smrtno ponesrečil. Cliff Aeros je nastopal pod psevdonimom. V resnici se je pisal Viktor Hummel. Mož je bil eden najboljših cirkuških akrobatov, ki je tvegal že opetovano skok izpod kupule cirkusa iz višine 30 m. Pri najmanjši neprevidnosti bi pomenil ta skok neizogibno smrt. Pri zadnjem skoku v Neaplju je pa skočil Cliff Aeros baje tako neprevidno, da je obležal sredi arene mrtev.

Toda na Dunaju se je oglasil brat Viktorja Hummla, ki trdi, da je Cliff Aeros, ali v civilu Fritz Jäger, živ in zdrav v Hamburgu. Mož je baje pregovoril Viktorja Hummla, naj tvega smrtni skok namesto njega, in ko se je njegov namestnik smrtno ponesrečil, je pobegnil baje na Holandsko. Emil Hummel je bil zaslišan in njegovo izjavo so uradno protokolirali. Dunajske oblasti so že obvestile o tem nemško poslaništvo na Dunaju, da uvede preiskavo. Brata Hummel sta namreč Nemca, rodom iz Beuttlingena na Virtemberškem.

Emil Hummel trdi, da je Cliff Aeros cirkuško publiko često vlekel za nos, ker je skakal k večjemu iz višine 23 m. Nedavno ga je povabil lastnik nekega cirkusa v Neaplju, ki mu je obljubil mastno plačo, obenem pa zahteval, da mora kočiti iz višine 33 m. Cliff Aeros odnosno Fritz Jäger je ponudbo sprejel, ker so se mu obetali mastni dohodki, na drugi strani mu pa niti na misel ni prišlo, da bi tvegal skok, o katerem je vedel, da pomeni sigurno smrt. Zato se je obrnil na svojega impresarija Viktorija Hummla in ga prosil, naj tvega skok on, češ da se sam ne počuti dobro in da bi se mu utegnila pripetiti nesreča. Ni mu pa povedal, da je sklenil z lastnikom cirkusa pogodbo v kateri je rečeno, da mora skočiti iz višine 33 m. Viktor Hummel se spočetka ni mogel odločiti za smrtnonevarni skok. On in brat sta bila pa v težkem finančnem položaju in zato se je slednji odločil tvegati svoje življenje, da reši sebe in brata iz denarne stiske. Z bratom sta se domenila, da bo nastopal z vratolomno cirkuško produkcijo tri mesece in da ustanovi z zaslužkom v rojstnem mestu Beuttlingen pekarno, od katere bi mogla živeti oba brata. V Beuttlingenu je zapustil Viktor Hummel tudi nevesto.

Emil Hummel trdi tudi, da je pomagala Cliffu Aerosu njegova tajnica Dorina de Paula, ki je napela vso svojo zgovornost, da je pridobila Viktorja Hummla za vratolomni skok.

Cirkus v Neaplju, ki je last Aetella Padre, je bil nabito poln. Občinstvo se je kar teplo za vstopnice, ker je hotel vsak videti smrtni skok. Dozdevni Cliff Aeros je tik pred predstavo rotil pravega akrobata, naj umakne svojo zahtevo, ker je dobro vedel, da gre v smrt. Toda pravi Cliff Aeros je vztrajal pri svoji zahtevi in tako je Viktor Hummel splezal pod visoko kupolo, od koder je skočil in obležal z zlomljenim tilnikom sredi cirkusa mrtev. To sleparijo lahko potrdi tudi akrobatka Amalija Kückel, ki je bila angažirana pri cirkusu Adolfi in ki se mudi zdaj na Dunaju. Oblasti so zaslišale tudi njo in izpovedala je, da je moral Cliff Aeros vedeti, da čaka Viktorja Hummla neizogibna smrt. Po njegovem prepričanju je Cliff Aeros dobro vedel, da pošilja Viktorja Hummla v smrt. Zato je tudi on edini odgovoren za tragedijo nesrečnega moža.

Ta evst je vzbudila med cirkuškimi akrobati splošno ogorčenje. Emil Hummel zatrjuje, da se je dal Cliff Aeros zastopati tudi pri drugih vratolomnih produkcijah, tako pri strelu iz topa, ki so ga izvajali pod njegovim imenom v raznih varijetejih. Nedvomno je, da pravi Cliff Aeros še živi in da je šel nekdo drugi namesto njega v smrt. Preiskava bo dognala, koliko je na tem resnice in kdo je tvegal svoje življenje za pustolovca, ki je nastopal kot cirkuški akrobat.

Kaj riše deca raznih narodov

Velika mednarodna risarska razstava v Pragi nudi posetniku poleg drugih zanimivosti tudi nazorno sliko naivne, vendar pa psihološko zelo zanimive detske risarske umetnosti. Na razstavnem prostoru praškega velesejma je prirejena v glavni palači velika razstava detskih risb in ročnih del. Polovico zavzema češkoslovaška razstava, druga polovica je pa določena za risbe in ročna dela dece vsega sveta od Japonske in Amerike do Švedske. Skrbne roke pedagogov so zbrale in uredle tu take detske risbe, v katerih vidijo odrasli večinoma samo igrače. V resnici je pa tu mnogo gradiva za proučevnje psihologije in značaja poedinih narodov.

Najzanimivejše so risbe dečkov in deklic iz otroških vrtcev in prvih razredov ljudskih šol. V njih je najmanj zunanjih vplivov, kajti te risbe so neposredne in polne detske naivnosti. Velik del razstave je namenjen otroški fantaziji. Na prvi pogled je razstava nekam enolična, če si jo pa ogledamo podrobneje, nas preseneti pestrost proizvodov detske fantazije. Deca najraje riše naravo ,stroje, tehnične izdelke, hiše in ljudi.

V angleškem oddelku vidimo zveri, tigre, leve, žirafe, dalje ladje, viteze v srednjeveški opremi, junake iz Dickensovih romanov, favno angleških kolonij, morje, slike iz angleškega življenja in zgodovine. Tudi ameriška deca je na razstavi močno zastopana. Tu se vidi vpliv industrijalizacije na dušo ameriške dece. Na razstavi sicer ne vidimo risb nebotičnikov, kipa Svobode in vsega, kar je ustvarila ameriška tehnika, pač pa nas presenetijo geometrične oblike ornamentov, izrazito ameriški lepaki in druge ameriške posebnosti. Ameriška deca skuša preiti od suhoparnih tehničnih risb k eksotiki. Na razstavi vidimo pestre slike Indijancev in pragozdov.

Gotovo masivnost in ekonomijo v barvah vidimo pri nemški deci in deci skandinavskih narodov. Pa tudi tu se kaže duh naroda. Danska deca riše najraje prizore iz ribiškega življenja, avstrijska, zlasti dunajska, pa tipe glasbenikov in glasbenih instrumentov. Zelo zanimivi so na razstavi slovanski paviljoni, med katerimi nudi najizrazitejšo sliko jugoslovenski paviljon. Tu so razstavljene risbe dece in študentov zagrebške akademije umetnosti. Najzanimivejša in tudi najbolj poučna je pestra razstava jugoslovenske dece, na kateri prevladuje narodni element, kakor tudi v delih poljske, češkoslovaške in ruske dece. Slovanska deca je v svojih risbah in ročnih delih zelo poetična. Največjo vlogo igrajo tu pravljični motivi in razni slovanski ornamenti, ki jih najdemo največ v jugoslovenskem in češkoslovaškem oddelku. Zelo lepe so risbe poljske dece. Deca ruskih emigrantov riše najraje parnike, cerkve, kozake itd.

Izmed baltiških držav je najbolj zastopana Estonska, ki je razstavila mnogo grafičnih risb. Zelo poetične in eksotične so risbe japonske dece, ki riše najraje japonski vrt s cvetočimi češnjami in tipične japonske pokrajine. Švica je dežela nazornega pouka. Zato vidimo v njenem oddelku poleg detskih risb tudi mnogo vzorcev ročnih del. Pariška deca spominja v svojih risbah na newyorško. Velikoa mesto duši detsko dušo in zato ne vidimo nobene risbe, ki bi predstavljala kako znamenitost velikega mesta. Pariška deca najraje slika rože, pohištvo, javne nasade, manjše trgovine itd.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Otroška zahvala.

Učitelj je v šoli razlagal, kako morajo biti otroci vljudni in da morajo vsakomur, ki jim kaj da ali kaj stori, izkazati hvaležnost, rekoč: Hvala! V šolski sobi je vroče in soparno, da otroci jedva dihajo. Med učiteljevim pripovedovanjem je Jurček po stari navadi zaspal. Čez nekaj časa se prebudi in učitelj ga vpraša:

—No, Jurček, kaj bi ti rekel, če bi ti mamica dala sladkorčkov?

— Rekel bi: Še, mamica, še! — se je urno odrezal Jurček.

Trgovski pomočnik

spreten špecerist, vojaščine prost, zmožen nemškega in slovenskega jezika

se takoj sprejme.

Ponudbe na upravo lista pod šifro „Špecerist" 1432.

Maline

kupuje vsako množino

„ALKO"

družba z o. z.

Ljubljana-Kolizej

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprejema palice.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Trgovski pomočnik

išče nameščenja. Nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Služba 1424«.

Proda se

železna postelja. — Naslov v upravi lista.

Stojalo za šunko

in stekleni nastavek za delikatesо kupim. Ponudbe pod »Dobro ohranjen/1431« na upr. »Sl. Nar.«

Znamke

večja množina, takoj na prodaj. — Dopise pod »Znamke« na upravo »Slov. Naroda«. 1425

Stanovanje

2—4 sob, v mestu, iščem. Cenjene ponudbe z navedbo mesečne najemnine je poslati na upravo »Sl. Naroda« pod šifro »Stanovanje«. 1426

Čudovito nizke cene

Izbira velika. — DVOKOLESA nova od Din 1000 — naprej. ŠIVALNI STROJI od Din 1400.— naprej. OTROŠKI VOZIČKI od Din 240 — MOTORJI prav po ceni. — Pred nakupom si oglejte zalogo. — Prodaja na obroke. — Ceniki franko — pri

«TRIBUNA» F. B. L., Ljubljana, Karlovška cesta št. 4 126L

Za krojače! **NOVA VELIKA** Za krojače

Knjiga krojaštva

za samouke o prikrojevanju moških oblačil

A. KUNC, Ljubljana, Gosposka ulica 7

Zahtevajte opis knjige!

zato kupujte aparate in sestavne dele samo pri

„RADIOBLAŽEKU"

BEOGRAD

Jaksićeva 11.

ker je to največje skladišče in edino specijalno podjetje za radio.

Zahtevajte bogato ilustrovani najnovejši cenik.

Dobrim plačevalcem dovoljeni mesečni obroki.

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTOTIPIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO PO NAROČILU IN V NAJKRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NAS. 25

Podjetje ing. Dukič in drug v Ljubljani spreime 1400

za notranja dela v hši na Poljanskem nasipu

40 dobrih zidarjev

Delo traja do meseca decembra.

Jrejte si prebavo, da vam minejo bolezni

Bolezni želodca in črevesa, telesno zaprtje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila in slab tek nastanejo zaradi slabe prebave.

Urejujte si prebavo s preizkušenim eliksirjem «FIGOL», da premine bolezen.

«FIGOL» eliksir urejuje prebavo in vam vrača zdravje.

«FIGOL» se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja s poštnim povzetjem z navodilom vred LEKARNA DR. SEMELIČ, DUBOVNIK 2.

Izvirni zabojček s 3 steklenicami, omotom in poštnino Din 105 —, z 8 stekl. 245 Din, 1 stekl. pa 40 Din.

Število zahvalnic o uspešnem delovanju «Figola» [illegible]

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.